

YAZMA GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARLA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN BİLİMSEL DAYANAKLI UYGULAMALAR HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF THE OPINIONS OF TEACHERS WORKING WITH CHILDREN WITH WRITING DIFFICULTIES ABOUT SCIENTIFICALLY BASED PRACTICES

Vedat DİNÇ¹

ÖZ: Bu araştırmanın amacı, yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan öğretmenlerin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerini belirlemektir. Bu çalışma nitel araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Nitel araştırma yönteminin desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu özel eğitim öğretmenliği programından mezun olmuş ve yazma güçlüğü olan çocuklarla çalışan 16 öğretmen (8 kadın-8 erkek) oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak demografik (öğretmen) bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analizi, içerik ve betimsel analiz (analiz çeşitlemesi) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak özel eğitim öğretmenlerinin bu uygulamalara yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmada bulgular, araştırma soruları doğrultusunda kapsamlı bir biçimde başlıklar altında sırayla alt alta sunulmuştur. Kod, kategori ve temalar doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin bilimsel dayanaklı uygulamalara yönelik yüzeysel ve sınırlı bilgiye sahip olduğu aynı zamanda yazma güçlüğü (disgrafi) çocukların eğitiminde bu uygulamalara ilişkin yeterli bir mesleki deneyime sahip olmadığı sonuçlanmıştır. Buna karşın çalışma sonucu öğretmenlerin bu uygulamalara ilişkin olumlu bir yaklaşım benimsedikleri, etkili buldukları ve desteklediklerini belirttikleri gözlenmiştir. Yine öğretmenlerin bu uygulamaları avantajlı buldukları gözlenmiştir. Sonuç olarak bilgi düzeyinin artırılması için bu uygulamalara ilişkin çeşitli eğitimlerin düzenlenmesi, lisans eğitimlerinde ders içeriklerinin artırılması ve kapsamlı olması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Yazma Güçlüğü, Disgrafi, Özel Öğrenme Güçlüğü, Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar, Öğretmen Görüşleri.

ABSTRACT: The aim of this the research is to examine the opinions of special education teachers working with children with writing difficulties about scientifically based practices. In this study, qualitative research method and case study, one of the patterns of this method were used. The sample group of the research consists of 16 teachers who graduated from the special education teaching program and work with children with writing difficulties. Demographic information form and semi-structured interview form were used as data collection tools. Data analysis was carried out using content and descriptive analysis. Research findings are presented under subcategories in line with the research questions. These findings include teachers' training and experiences regarding scientifically based practices, the way teachers define scientifically based practices, teachers' perceptions of scientifically based practices, teachers' views on the effectiveness of scientifically based practices, teachers' views on the advantages of scientifically based practices, teachers' professional development of scientifically based practices their classroom experience and the effects on in-house application performances are presented under the headings. The study concluded that teachers have superficial and limited knowledge of scientifically based practices and that they use these practices very rarely in the education of children with writing difficulties. It was also observed that teachers had positive approach to these practices, found them advantageous and effective, and stated that they supported them. In conclusion, it is recommended to support the professional development of teachers and disseminate the use of scientifically based practices in educational environment.

Keywords: Difficulty Writing, Dysgraphia, Special Learning Disability, Scientifically Based Practices, Teacher Opinions.

Bu makaleye atf vermek için:

Dinç, V. (2024). Yazma güçlüğü olan çocuklarla çalışan öğretmenlerin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 14 (2), 1125-1145.

Cite this article as:

Dinç, V. (2024). Examination of the opinions of teachers working with children with writing difficulties about scientifically based practices. *Trakya Journal of Education*, 14 (2), 1125-1145.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Scientifically based applications are applications with validity and reliability that are carried out through experimental research with qualified participation by different practitioners, and a consensus is reached by expert as a result of positive results. Improving the writing skills of children who have difficulties in the field of writing difficulties is of great importance for teachers to benefit from proven effective practices in minimizing the difficulties experienced and reducing writing errors.

Method

Teachers' opinions about these practices have been tried to be revealed in depth with a qualitative understanding. In line with this information, case study, which is one of the qualitative research designs suitable for our purpose, and single case study model, which is one of the models of this design, were preferred. The participants of the study were 16 special education teachers working with children with writing difficulties (dysgraphia) working in Special Education and Rehabilitation Centers in the districts of Mardin and in schools affiliated with the Ministry of National Education. In order to conduct the study, an interview was planned by obtaining the necessary permissions from the ethics committee and teachers who would meet the criteria of the study were selected. Demographic (teacher) information form and semi-structured interview form were used as data collection tools. Data analysis was carried out using content and descriptive analysis (analysis triangulation). Various precautions were taken by the researcher to ensure validity and reliability in this study. These measures taken ensure internal validity (e.g., obtaining expert opinion, participant confirmation, long-term interaction, direct quotation) and external validity (e.g., explaining the data collection tool and presenting it in the appendix, explaining the characteristics of the study group, the reason for choosing the method used, the researcher determination of its role and purposeful sampling) has been increased.

Findings

Research findings are presented under subcategories in line with the research questions. These findings include teachers' training and experiences regarding scientifically based practices, the way teachers define scientifically based practices, teachers' perceptions of scientifically based practices, teachers' views on the effectiveness of scientifically based practices, teachers' views on the advantages of scientifically based practices, teachers' professional development of scientifically based practices their classroom experience and the effects on in-house application performances are presented under the headings.

Discussion and Conclusion

In this study, teachers generally stated that they define Scientific-Based Practices as practices that are based on scientific methods and techniques, have proven validity and reliability, are carried out through experimental studies, are useful in education and training, and give positive results. It has been observed that these definitions made by special education teachers are partially compatible with previous studies in the literature (Çil, 2021; Dinç, 2022). Scientifically Based Applications are defined as applications obtained through scientific means with validity and reliability, conducted through experimental research with qualified participation by different practitioners (Cook & Cook, 2013). In this study, when teachers were asked which teaching methods first came to their mind when Scientific Resilient Practices were mentioned, the answers given by the teachers in general were related to children who had difficulties in other areas of development, revealing that they did not benefit from these practices. Findings showed that student with writing difficulties are not mentioned, and it was concluded that teachers knowledge levels were low. This finding of the research is in parallel with the studies conducted in the literature (Alhossein, 2016; Cook & Odom, 2013; Gable et al., 2012; Greenway et al., 2013; Jones, 2009; Odom et al., 2005; Tekinarslan et al., 2018; Yell et al., 2005) shows. When asked in the study about the effectiveness of scientifically based practices in the education of children with writing difficulties (dysgraphia), most of the special education teachers who participated responded that they supported these practices and found them effective, and various studies similar to this finding of the research were also found (Özdemir, 2019; Rakap et al., 2018). In the research, when asked about the advantages of scientifically based practices in the education of children with writing difficulties (dysgraphia), it was concluded that the majority of the participating special education teachers answered that these practices were advantageous. When the teachers who participated in the research were asked questions about the impact of Scientific-Resistant Practices on their professional development and in-class practice performance, it was concluded that the majority of the special education

teachers who participated in the study answered that these practices contributed. This finding of the research overlaps with similar studies. In the study conducted by (Çil et al., 2022) with 44 teachers in institutions/schools in the districts of Adıyaman and in the study conducted by (Dinç, 2022) with 47 teachers in institutions/schools in the districts of Istanbul, it was found that teachers were at a limited level regarding these practices and they It has been reported that it increases teachers' professional experience/qualifications and provides professional satisfaction, and also has an impact on their classroom practice performance (e.g., classroom management planning, guidance and motivation). The study concluded that teachers have superficial and limited knowledge of scientifically based practices and that they use these practices very rarely in the education of children with writing difficulties (dysgraphia). It was also observed that teachers had a positive approach to these practices, found them advantageous and effective, and stated that they supported them. Considering the opinions of the special education teachers who participated in the research writing difficulties (dysgraphia), courses on these practices can be given during undergraduate education or the course content can be expanded. It provides various conveniences when scientifically based applications are used in educational environments. Therefore, it is considered an important reason for teachers who work with children with writing difficulties or children with other subtypes of specific learning disabilities such as dyslexia (reading difficulty) and dyscalculia (mathematics difficulty) to use Scientifically Based Applications whose effectiveness has been proven. In line with this information, it is thought that teachers should improve themselves in this regard and benefit from effective practices/methods and strategies in educational environments, which will both ensure the development of students with difficulties and increase their professional development. It is thought that special education teachers' development will be enhanced by benefit from the literature on proven effective practices (e.g. scientific publications, theses, books, etc.).

GİRİŞ

Özel öğrenme güçlüğü (ÖÖG) terim olarak ilk kez 6 Nisan 1963 yılında bu alanda yaptığı çalışmalarıyla bilinen Samuel Kirk ve arkadaşları tarafından Amerika'da ailelere ve eğitimcilere yönelik yapılan bir toplantıda dile getirilerek çocukların zekasında herhangi bir problemle karşılaşılması ve diğer akranlarıyla aynı eğitim müfredatının uygulanmasına rağmen okulda yaşanan güçlüklerin belirgin olduğu nörobiyolojik bir bozukluk olarak kullanılmıştır (American Psychiatric Association, 2013; Çakıroğlu, 2015; Werts et al., 2007). ÖÖG olan çocukların güçlük yaşadıkları alanlar genel olarak okuma, okuduğunu anlama, yazma, matematik becerilerini edinme ve algısal güçlükler gibi alanlardır (Öğülmüş, 2021; Özmen & Ataman, 2019). Yapılan çalışmalar ÖÖG ile ilgili farkındalık ve bilinç düzeyinin artmasıyla birlikte bu alanda yapılan araştırmalarda da ilerleme olduğunu göstermektedir (Kavale & Spaulding, 2008). ÖÖG (DSM-V) tanı ve sınıflandırma sisteminde üç kategoride (Disleksi, Disgrafi, Diskalkuli) sınıflandırılmıştır. Bu gruplardan bir tanesi olan yazma güçlüğü, harfleri kurallarına uygun bir şekilde yazma, el-göz koordinasyon becerilerini etkin kullanma, imla, dil bilgisi ve yazım kurallarına uyma gibi yazma alanında karşılaşılan güçlükler olarak adlandırılmaktadır (DSM-V, 2013). ÖÖG olan çocuklar arasında okuma alanında güçlük yaşayan çocukların daha çok sıklıkta olduğu görülse de yazma alanında da ciddi güçlükler yaşadıkları bilinmektedir (Alfonso & Flanagan, 2018).

Yapılan çalışmalar yazma güçlüğü'nün nedenlerinin tam olarak bilinmemekle birlikte genel olarak nörolojik bir bozukluktan kaynaklandığını göstermektedir (Pierangelo & Giuliani, 2006). Yazma alanında güçlük yaşayan öğrencilerin uygun bir şekilde kalem tutmada, kurallarına uygun bir şekilde yazıya aktarmada sınırlılıklar göstermekte ve yazı yazmaya karşı olumlu bir yaklaşım sergilemedikleri görülmektedir (Cortiella & Horowitz, 2014; İlker & Melekoğlu, 2017; Melekoğlu & Öğülmüş, 2021). Okuma alanında güçlükler yaşayan çocukların sıklıkta olduğu görülse de yazma alanında da çeşitli güçlüklerle karşılaştıkları ve yazma becerilerinin de okuma kadar hayati derecede önemli olduğu düşünülmektedir (Hallahan et al., 2005). Bununla birlikte bu alanda güçlük yaşayan çocukların etkili yazma için gerekli olan planlama aşama sürecinde de zorluklar yaşamaktadırlar (Linda et al., 2011). Dolayısıyla yazma güçlüğü ÖÖG alanında önemli bir kategori olduğu dikkate alındığında bu öğrencilerin yaşadıkları güçlüğü'nün giderilmesinde etkililiği kanıtlanmış öğretim stratejileri yani bilimsel dayanaklı uygulama (BDU)'ların kullanılması da önemlidir (Graham & Harris, 2005; Horner et al., 2005).

Bilimsel dayanaklı uygulama farklı uygulayıcılar tarafından nitelikli katılım sağlanılarak deneysel araştırmalarla yapılan, olumlu sonuçlar neticesinde uzmanların uzlaşmasıyla birlikte geçerlik-güvenirliği olan teknik ve stratejilerdir (Tekin İftar, 2018). Yapılan diğer bir tanımlamada, "etkililiği araştırmalar tarafından doğrulanmış ve kanıtlanmış aynı zamanda öğrencilerin gelişiminde olumlu katkılar sağlayan teknikler" olarak tanımlanmıştır (Cook et al., 2012). Bilimsel dayanaklı uygulamaların tarihsel gelişimi incelendiğinde, özel eğitim alanında özel gereksinimli çocukların eğitiminde önemi günden güne artmış ve

kullanımı desteklenmiştir (Mayton et al., 2010). Özel eğitim alanında bu uygulamalara yönelik gelişmeler görülmekle birlikte bu uygulamalardan yararlanan öğretmen, uzman ve uygulayıcılara da çeşitli kolaylıklar sağladığı vurgulanmaktadır (Tekin İftar, 2018). Bu bilgiler doğrultusunda çocukların yazma becerilerinin geliştirilmesi, yaşanan güçlüğü en aza indirilmesinde öğretmenlerin etkililiği kanıtlanmış uygulamalardan faydalanmalarının önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Ancak her ne kadar özel eğitim alanında bu uygulamaların kullanılmasına yönelik olumlu gelişmeler olduğu görülse de Türkiye’de ve yurt dışında yapılan çalışmalar öğretmenlerin eğitim ortamlarında bu uygulamaları çok sık kullanmadıkları görülmektedir (Alhossein, 2016; Cook & Odom, 2013; Çil, 2021; Dinç, 2022; Gable et al., 2012; Greenway et al., 2013). Benzer şekilde öğretmenlerin üst düzey bilgiye sahip olmadıklarını ortaya koymaktadır (Henry, 2023; Jones, 2009; Odom et al., 2005; Özdemir, 2019; Rakap vd., 2018; Tekinarslan vd., 2018; Yell et al., 2005). Bununla birlikte farklı branşlardan öğretmen ve öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmalarda özel öğrenme güçlüğü olan çocukların eğitimleri hakkında mesleki görüşlerinin yetersiz olduğu ve öğrenme güçlüğü türlerinin (örn., disleksi, disgrafi ve diskalkuli gibi) tanımlamasında da sınırlı bilgiye sahip oldukları ortaya konulmuştur (Akdemir, 2018; Arabacı, 2018; Baldemir, 2020; Kaçar, 2017; Karataş Kır, 2021; Özer, 2021).

Yurt içi alan yazı incelendiğinde ÖÖG ve alt kategorilerine yönelik yapılan BDU’lar konusunda çok az sayıda araştırma yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan bir tanesi olan öğretmenlerin özel öğrenme güçlüğü olan çocuklara yönelik bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerini incelenmeye yönelik yapılan araştırmadır. İstanbul’da 47 öğretmenin katıldığı BDU’lara yönelik bilgi düzeylerinin ne olduğunu nitel bir yolla ortaya koymak için yapılan çalışma sonucunda öğretmenlerin bu uygulamalara yönelik olumlu bir yaklaşım sergiledikleri ancak bilgi düzeylerinin sınırlı olduğunu göstermiştir (Dinç, 2022). BDU’lar, nitelikli katılım sağlanılarak deneysel araştırmalarla yapılan, olumlu sonuçlar neticesinde birey veya çocuklarda gelişimler sağlamada etkili uygulamalar olduğu söylenilebilir (Gersten et al., 2005; Test et al., 2015). Bir uygulamanın etkili olup olmadığını ve uygulamaların etkili olduğuna yönelik araştırma bulgularının olması BDU’ların yazma güçlüğü olan çocuklar açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla yazma güçlüğü olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin bu uygulamalara yönelik bilgi sahibi olmaları bilimsel kanıtı olan yöntemler ve etkililiği kanıtlanmış öğretim stratejileri kullanmaları bu çocuklarda gelişim sağlayacağından dolayı böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Hem Türkiye’de hem de yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde yazma güçlüğüne yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulması ve yurt içinde BDU’lara yönelik sınırlı sayıda araştırma yapılması aynı zamanda bu uygulamaların eğitim ortamlarında az kullanılması göz önüne alınarak bireylerin eğitimlerinde ilerlemelerinin sağlanmasında özel eğitim öğretmenlerinin algı, bakış açıları, bilgi düzeyleri ve mesleki deneyimlerinin önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Yapılan çalışma BDU’lara yönelik önceden yapılmış benzer çalışmalardan farklı olarak yazma güçlüğü olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin hem BDU’lardan yararlanarak mesleki gelişimlerinin artırılmasını hem de eğitim ortamlarında bu uygulamaları sık kullanarak çocuklarda üst düzey gelişim sağlayacağı için önem taşıdığı düşünülmektedir. Benzer şekilde eğitim ortamlarında BDU’lara yönelik yöntem ve stratejilerin yaygınlaştırılmasında ve çocuklarının gelişimlerinin sağlanmasında bu uygulamaların etkililiği dikkate alındığında yapılan bu çalışmanın öğretmenlerin bilgi düzeylerinin artırılacağı ve rehber olacağı düşünüldüğünde önemli derecede fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğretmenlerin bu uygulamaları tanımlama biçimleri, algıları ve bu uygulamaların etkililiğine ilişkin görüşlerine yönelik sonuçlar ortaya koyacaktır. Bu uygulamalar etkililiği kanıtlanmış ve geçerlik/güvenirliği olan uygulamalar olduğu için yapılan bu çalışma öğretmen, uzman, eğitimci ve ilgili araştırmacıları daha çok bilimsel dayanaklılığı olan uygulamalara yönlendirecek ve daha yaygın bir şekilde kullanmalarını sağlayacaktır. Yine araştırma bulguları öğretmenlerin bu uygulamaların avantajlarına, sınıf içi uygulama performansına ve mesleki gelişimlerine yönelik sonuçlar ortaya koyacaktır. Bu uygulamalardan yararlanan öğretmenlerin mesleki tükenmişliklerinin daha az olacağı ve mesleki doyumlarının istenen düzeyde olacağı düşünülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda yapılan çalışmanın önemli derecede katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada, yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde araştırmaya rehberlik eden araştırma soruları şu şekildedir.

1. Bilimsel dayanaklı uygulamaları tanımlama biçimleri (öğretmen görüşleri) nelerdir?
2. Bilimsel dayanaklı uygulamalara ilişkin algıları (öğretmen görüşleri) nelerdir?
3. Yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocukların eğitimlerinde bu uygulamaların etkisi hakkında ne veya neler (öğretmen görüşleri) düşünülmektedirler

4. Bilimsel dayanaklı uygulamaların öğretimlerinde kullanmalarının avantajlarına yönelik görüşleri (öğretmen görüşleri) nelerdir?
5. Bilimsel dayanaklı uygulamaların mesleki gelişim ve sınıftaki uygulama performansına yönelik görüşleri (öğretmen görüşleri) nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmanın temel amacı, yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklara ders veren öğretmenlerin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerini incelemektir. Bu amaca ulaşmak için çalışmada, nitel araştırma yöntemi ve bu araştırma yöntemine ait bir desen olan durum çalışması kullanılmıştır. Nitel araştırmalar çeşitli veri toplama araçlarından oluşan ve bu veriler (gözlem, görüşme, doküman analizi) aracılığıyla araştırılan konu ile ilgili düşünce ve fikirlerini doğal bir ortamda ve bütüncül bir bakış açısıyla detaylı bir şekilde ortaya koyan aynı zamanda araştırmacıyı da bu süreçte aktif kılan araştırma yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Nitel araştırmanın amacı, bireyin deneyim ve görüşlerinin anlamlarını, belirli bir olay veya problemi nasıl gördüklerinin anlamını araştırmaktır (Creswell, 2009). Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ise araştırmada detaylı bir şekilde incelenen konunun açıklığa kavuşturmasını sağlayarak ve bunun planlı bir şekilde gerçekleştirildiği bir araştırma desendir (Chmiliar, 2010; Mills et al., 2009). Bu desenle çeşitli sorular doğrultusunda (örn., ne, nasıl gibi) katılımcıların bakış açılarını, bilgi düzeylerini belirlemede olumlu katkılar sunmaktadır (Eisenhardt, 1989). Nitel araştırmalar herhangi bir konu ile ilgili aynı zamanda az sayıda katılımcıyla ayrıntılı bilgi sağlar (Lodico et al., 2010). Dolayısıyla yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin bu uygulamalar konusunda görüşlerini ve düşüncelerini araştırma amacına uygun bir biçimde nitel bir anlayışla derinlemesine ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda araştırmada amacımıza uygun olan nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Aynı zamanda bu çalışma sadece özel eğitim öğretmenlerin görüşleri alınacağından yani tek bir durum dikkate alınacağından bu desenin modellerinden biri olan tekli durum çalışması modeli tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın hedef kitlesi üniversitelerin eğitim fakültelerinin dört yıllık özel eğitim alanının lisans programından mezun olmuş ve yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışmış veya çalışıyor olan tüm özel eğitim öğretmenlerini oluşturmaktadır. Ancak tüm öğretmenlere ulaşmak zor olduğu ve kesin olarak katılımcı sayısı olmadığı için amaçlı örneklem kullanılmıştır (Lodico et al., 2010). Amaçlı örneklem; çalışmanın amacına uygun olarak kapsamlı ve planlı bir şekilde yürütülen ve doğru bir biçimde veri elde edilerek çalışmanın gerçekleştirilmesini sağlamaktır (Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2018). Katılımcıların çalışmaya dahil edilmelerinde üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği bölümünü okumuş olmaları yeterli görülmüştür. Buna göre araştırmanın katılımcıları Mardin'in ilçelerine bağlı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenleri ile yürütülmüştür. Yapılan çalışmanın katılımcı sayısını belirlemek için önceki benzer çalışmalar dikkate alınarak uzman görüşü alınmış ve GPover analiz programı aracılığıyla belirlenmiştir. Yine bu çalışmada daha ayrıntılı, kapsamlı ve amaca hizmet edecek verilerin elde edilmesini sağlayacak katılımcıların yeterli olduğu düşünülmüştür. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmada on altı (16) kişiye ulaşılacak şekilde yürütülmüştür. Çalışmayı yürütebilmek için etik kuruldan gerekli izinler alınarak görüşme planlanmış ve araştırmanın kriterlerini karşılayacak öğretmenler seçilmiştir. Yapılan görüşmeler on altı (16) öğretmen ile yüz yüze gerçekleştirilerek etik kurullar çerçevesinde yürütülmüştür. Öğretmenlerin demografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretmenlerin demografik bilgileri

Değişken	Alt değişken	F	%
Yaş (Yıl)	22-28 arası	10	62,5
	29-33 arası	4	25,0
	34-38 arası	2	12,5
Cinsiyet	Bayan	8	50,0
	Erkek	8	50,0
Eğitim Durumu	Lisans	14	87,5
	Lisansüstü	2	12,5

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri toplanmadan çalışmanın gerçekleştirilebilmesi ve yürütülmesi için Etik Kurulu'na gerekli evraklar teslim edilmiştir. Çalışmanın etik kural çerçevesinde yürütülmesine özen (örn., çalışmaya başlamadan önce etik kurallara ilişkin eğitici kitap, kaynak ve sunumlardaki bilimsel bilgilerden faydalanmak gibi) gösterilmiştir (Demirkasımoğlu, 2022). Yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerin bilimsel dayanaklı uygulamalara ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi için Mardin'e bağlı Rehabilitasyon Merkezleri ve MEB'e bağlı okullarda görev yapan özel eğitim öğretmenleri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler bire bir yapılarak ortalama olarak 20-35 dakika gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 29.03.2023 ve 26.04.2023 tarihleri arasında yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler toplam yirmi dokuz günde tamamlanmıştır. Görüşmeler araştırmacı tarafından dinlenilmiş ve her soruya verilen cevap dikkatlice yazıya geçirilmiş ardından analizi yapılmıştır. Bu süreçle yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerin BDU'lara yönelik görüşleri ayrıntılı olarak belirlenmeye çalışılmıştır.

Öğretmen Bilgi Formu

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak katılımcıların kişisel bilgilerinin ve BDU'lara yönelik eğitim alma durumlarının elde edilmesi için araştırmacı tarafından öğretmen bilgi formu hazırlanmış ve geliştirilmiştir. Öğretmen bilgi formunda, özel eğitim öğretmenlerinin yaşı ve cinsiyeti, eğitim alma durumu ve mesleki kıdemlerinin ne olduğu dâhil edilmiştir. Ayrıca bu formda; üç tane "evet" ve "hayır" gibi cevaplardan oluşan sorularda bulunmaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak durum çalışması desenine uygun bir şekilde sekiz soru ve beş sonda sorudan oluşmuş "yarı yapılandırılmış görüşme" formu tercih edilmiştir (Bogdan & Biklen, 1998). Görüşme, daha önce planlanmış bir hedef için gerçekleştirilen sorulardan oluşan ardından bu sorular aracılığıyla karşıdaki kişiyle yüz yüze etkileşime geçerek bir konu hakkındaki algı, tutum ve fikirlerinin nasıl olduğunu belirleyen bir veri toplama aracıdır (Patton, 2014). Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmadan önce çalışma ile ilgili alanyazın taranması yapılarak icelenmiş ve incelendikten sonra 8 soru ve 4., 5. ve 6. sorulara ait alt sondalarla sorular oluşturulmuş ardından araştırma soruları uzmanlar tarafından geliştirilmiştir. Örneğin; Görüşmenin birinci sorusu olan " Bilimsel dayanaklı teknik ve stratejiler nedir, bu teknik ve stratejiler size neleri çağrıştırmaktadır? sorusunda akademisyen hocadan alınan dönütler doğrultusunda soru " Özel eğitim alanında kullanılan bilimsel dayanaklı uygulama kavramı zihninizde neleri çağrıştırmaktadır? Bilimsel dayanaklı uygulama kavramını nasıl tanımlarsınız?" şeklinde eklemeler yapılarak düzeltilmiştir. Araştırmanın üçüncü ve beşinci sorusu ölçme değerlendirmecinin talepleri doğrultusunda yerleri değiştirilerek düzeltilmiştir. Araştırmanın yedinci sorusunda daha detaylı veri elde etmek amacıyla üniversitede doktora derecesine sahip uzman hocadan alınan dönütler doğrultusunda soru " Bu uygulamaların yazma güçlüğü yaşayan çocukların yazma becerilerini olumlu yönde etki ettiğini düşünüyor musunuz?" şeklinde soru geliştirilip son halini almıştır. Diğer tüm sorularda tekrar gözden geçirilerek kontrol edilmiş ve ek olarak beş sonda soru eklenerek son hali verilmiştir (van Manen, 1990). Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen görüşme soruları şunlardır:

1. Özel eğitim alanında kullanılan “bilimsel dayanaklı uygulama” kavramı zihninizde neleri çağrıştırmaktadır? Bilimsel dayanaklı uygulama kavramını nasıl tanımlarsınız?
2. Bilimsel dayanaklı uygulamalar denilince aklınıza öncelikle gelen uygulama/yaklaşım/yöntem ve teknikler hangileridir?
3. Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde hangi bilimsel dayanaklı uygulamalar kullanmaktasınız?
4. Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların etkililiği konusunda görüşleriniz nelerdir? **A.** Sonda: Kullandığınız uygulamaların yazma güçlüğü olan çocukların hangi nitelikleri üzerinde etkili olduğunu düşünmektесiniz? **B.** Sonda: Kullandığınız uygulamaların yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde etkili olmamasının nedenleri sizce nelerdir?
5. Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların kullanışlılığı konusundaki görüşleriniz nelerdir? **A.** Sonda: Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların hangi yönlerden kullanışlı olduğunu düşünmektесiniz? **B.** Sonda: Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların haricinde hangi uygulamaların kullanılması gerektiğini düşünmektесiniz?
6. Bilimsel dayanaklı uygulamaların sınıf içerisinde sağladığı avantajlar ve dezavantajlar konusundaki görüşleriniz nelerdir? **A.** Sonda: Bilimsel dayanaklı uygulamaların sağladığı avantajlar ve dezavantajlara yönelik somut örnekler verebilir misiniz?
7. Bu uygulamaların yazma güçlüğü yaşayan çocukların yazma becerilerini geliştirdiğini düşünüyor musunuz? Cevabınız ‘Evet’ ise hangi yönden geliştirdiğini düşünüyorsunuz? ‘Hayır’ ise çocukları geliştirebilecek bilimsel-dayanaklı hangi uygulamalar kullanılmalı?
8. Bilimsel dayanaklı uygulamaların sizin mesleki gelişiminize katkısı olduğunu ve sınıf içerisindeki uygulama performansınızı iyileştirdiğini düşünüyor musunuz? Cevabınız ‘Evet’ ise mesleki gelişiminize ve uygulama performansınıza ne tür katkılar sağlamaktadır?

Verilerin Analizi

Bu çalışmada verileri sistematik bir biçimde elde etmek, çıkarım yapmak, yorumlamak ve okuyucuya doğru bir biçimde sunmak amacıyla analiz çeşitlemesi “içerik analizi” ve “betimsel analizi” kullanılmıştır. İçerik analizi, araştırmadan elde edilen verilerin kodlanmasından raporlanmasına kadar süreci kapsayan bir analiz türüdür (Merriam & Tisdell, 2016). İçerik analizi genel olarak “nasıl, neden ve niçin” sorusuna karşılık cevap bulmada (örn., bilimsel dayanaklı uygulama kavramını *nasıl* tanımlarsınız gibi) katkılar sunmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Araştırmanın analiz sürecinde verileri analiz etmek için altı aşamaya (verileri hazırlamak, organize etmek, incelemek, düzenlemek, verileri kod kategori ve temalara ayırmak, verileri raporlamak ve yorumlamak gibi) dikkat edilmiştir (Lodico et al., 2010). Betimsel analiz ise görüşülen bireyin konu hakkındaki düşünce, tutum ve bakış açısını çarpıcı bir biçimde doğrudan alıntılarla destekleyen, verilerin özgün formuna bağlı kalınarak yapılan analiz türüdür (Yıldırım & Şimşek, 2018). Betimsel analiz genel olarak “ne ve hangi” sorusuna karşılık cevap bulmada (örn., yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde *hangi* bilimsel dayanaklı uygulama kullanmaktasınız gibi) katkılar sunmaktadır. Araştırmada kullanılan görüşme soruları hem içerik analizine hem de betimsel analize yönelik olduğundan analiz çeşitlemesi tercih edilmiştir. Görüşmeden elde edilen veriler kod, kategori ve temalar doğrultusunda uzmanlar tarafından analiz edilmiş ve bulguların yorumlanarak raporlanması sağlanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma yöntemlerinde geçerlik-güvenirlik nicel araştırma yöntemlerinden farklı bir biçimde şekillenir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Geçerlik ve güvenilirlik kavramları nitel araştırma yöntemlerinde inandırıcılığın artırılması, sonuçların doğruluğu ve araştırmacının tarafsızlığının önemli bir etken olduğu görülmektedir (Guba & Lincoln, 1982; Krefting, 1995). Dolayısıyla bu çalışmada geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için araştırmacı tarafından çeşitli önlemler alınmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Alınan bu önlemler iç geçerlik (örn., uzman görüşünün alınması, katılımcı teyidi, uzun süreli etkileşim, doğrudan alıntı gibi) ve dış geçerliğin (örn., veri toplama aracının açıklanması ve ekte sunulması, çalışma grubu özelliklerinin açıklanması, kullanılan yöntemin seçilme nedeni, araştırmacı rolünün belirlenmesi ve amaçlı örnekleme gibi) artırılması sağlanmıştır. Benzer şekilde iç güvenilirlik (örn., görüşmede kayıt cihazı kullanılarak veri kaybının önlenmesi, bulguların yorum yapılmadan doğrudan okuyucuya sunulması gibi)

ve dış güvenilirliğin (örn., verilerin doğru bir biçimde tartışılması, tutarlılığın sağlanması ve önceki çalışmalarla benzer ve farklı yönlerinin açıklanması gibi) artırılması sağlanılmıştır. Çalışmanın güvenilirlik analizinde (Miles & Huberman, 1994) değerlendirme formülü kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. *Çalışmada kullanılan güvenilirlik analizi sonuçları*

Soru	Görüş Birliği	Görüş Ayrılığı	Güvenirlik
Soru 1	11	2	84,6
Soru 2	19	4	82,6
Soru 3	17	3	85,0
Soru 4	12	3	80,0
Soru 5	9	2	81,8
Soru 6	7	2	77,7
Soru 7	18	4	81,8
Soru 8	10	2	83,3
Toplam	103	22	82,4

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; (Biruni Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul’u), (29.03.2023) tarihinde (2023/79-18) sayılı karar ile belge alınmıştır. Ayrıca katılım gösteren özel eğitim öğretmenlerinden hem sözlü hem de yazılı onamları alınmıştır.

BULGULAR

Nitel araştırma yöntemi kullanılarak özel eğitim öğretmenlerinin bu uygulamalara yönelik görüşlerinin incelendiği çalışmada araştırma bulguları, araştırma soruları doğrultusunda kapsamlı bir biçimde başlıklar altında sırayla alt alta sunulmuştur. Kod, kategori ve temalar doğrultusunda araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Tablo 3. *Öğretmenlerin BDU'lara yönelik eğitim ve mesleki deneyimleri*

Sorular	Cevap	F	%
Daha önce bilimsel dayanaklı uygulamalara ilişkin herhangi bir eğitimden yararlandınız mı?	Evet	3	18,5
	Hayır	13	81,5
Üniversite eğitiminde bu uygulamalara ilişkin herhangi bir eğitimden yararlandınız mı?	Evet	15	93,5
	Hayır	1	6,5
Bu uygulamalar görev yaptığınız yönetici, eğitimci ve öğretmenler tarafından destekleniyor mu?	Evet	9	56,5
	Hayır	7	43,5

Tablo 3’te görüldüğü üzere bulgular, öğretmenlerin büyük bir bölümünün %81,5 daha önce bu uygulamalara ilişkin herhangi bir eğitimden yararlanmadıkları, öğretmenlerin %93,5’i lisans eğitimleri döneminde bu uygulamalara ilişkin eğitimden yararlandıklarını yine öğretmenlerin 56,5’i ise görev yaptıkları yönetici, eğitimci veya kurumun bu uygulamaları desteklediğini belirtmiştir.

BDU'ları Tanımlama Biçimleri (Öğretmen Görüşleri)

Çalışmanın görüşme sorularından ilki olan ‘‘Özel eğitim alanında kullanılan ‘‘bilimsel dayanaklı uygulama’’ kavramı zihninizde neleri çağrıştırmaktadır? Bilimsel dayanaklı uygulama kavramını nasıl tanımlarsınız?’’ sorusuna yönelik öğretmenlerin yanıtları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. BDU’ları tanımlama biçimleri (öğretmen görüşleri)

Kategoriler	Kodlanan Maddeler	F	%
Kanıtli	Bulguları benzer/kanıtli, Geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış olan, Etkililiği ispatlanmış/kanıtlanmış olan.	9	32
Bilimsel	Bilimsel uygulamalar olan, Yöntem ve tekniklerle yapılan, Belirli bilimsel prosedürleri olan.	5	18
Deneyssel	Deneyssel çalışmalar sonucunda hazırlanmış olan, Belli bir kitleye denenmiş kapsamlı olan, Yüksek nitelikli çok sayıda kişi ile yapılan.	5	18
Diğer Uygulamalar	Özel çocuklara yönelik hazırlanmış olan, Uygulamalı davranış analizine yönelik olan, Basamaklı öğretim yöntemine dayalı olan, Göster yap tekniği olan, Olumlu sonuçlar veren uygulamalar olan, Eğitim ve öğretimde kullanışli olan.	9	32

Tablo 4’te görüldüğü gibi bulgular, özel eğitim öğretmenlerinin çoğunluğu bilimsel dayanaklı uygulamaları, geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış olan, bilimsel yöntem ve tekniklere dayalı olan, deneyssel çalışmalar ile yapılan uygulamalar olarak tanımlamışlardır. Örneğin, katılımcı öğretmenlerden (Ö5) BDU’ları ‘‘ Bilimsel dayanaklı uygulama genel itibariyle eğitim ve öğretimde kullanışli, geçerliği kanıtlanmış yöntemler olarak düşünmekteyim, yani böyle bir tanım olarak görüyorum’’; Ö16: ‘‘ Bana göre geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış uygulamalardır’’; Ö13: ‘‘ Benim için bilimsel dayanaklı uygulama geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış, aynı zamanda bilimsel olarak araştırmaların sonucunda etkililiği ortaya çıkartılmış çalışmalar olarak tanımlanabilir, zihnimde bunu canlandırıyor’’; Ö15: ‘‘ Bilimsel dayanaklı uygulama dediğiniz zaman geçerliliği ve güvenilirliği ispat edilmiş bireylerin davranışlarında gözle görülür bir etki oluşturun uygulamalardır’’; Ö3: ‘‘Bilimsel dayanaklı uygulama kavramı kavram olarak daha önce uygulama alanında özel eğitim öğrencilerine yönelik yapılan genel geçerliği ve güvenilirliği kabul edilmiş uygulamaları bilimsel olarak kullanarak yapılan uygulamalar olarak söyleyebiliriz’’; Ö7: ‘‘ Şöyle, bilimsel dayanaklı uygulamalar bence daha önce başarıya ulaşmış belli bir kitleye denenmiş ve başarı sağlanmış uygulamalardır’’; Ö12: ‘‘ Bu uygulamayı nitelikli, farklı yerlerde kişide denenmiş uygulama olarak tanımlarım’’ şeklinde tanımlamışlardır. Yine katılımcı öğretmenlerden (Ö2) BDU’ları ‘‘ Bilimsel dayanaklı uygulama denildi mi zihninizde daha çok özel çocukları çağrıştırmaktadır’’; Ö4: ‘‘ Bilimsel dayanaklı uygulamalar derken alanın uzman kişileri, profesörleri tarafından birçok öğrenci ve grup üzerinden değerlendirilip olumlu sonuçlar verilen ve çalışması gereken yöntem ve teknikleri anlatan uygulamalar olarak zihninizde canlanıyor’’; Ö8: ‘‘ Bilimsel dayanaklı uygulamalar belirli prosedürleri olan ve buna bağlı kalınarak yapılan uygulamalar olarak tanımlayabiliriz’’; Ö10: ‘‘ Bilimsel dayanaklı uygulama denilince benim aklıma gelen okullarda işlediğimiz birkaç kavram ve yöntemlerin öğrenciler üzerinde yaptığımız uygulamalardır’’; Ö11: ‘‘ Daha çok otizmde kullandığımız çocuklarda gelişim sağlamak istediğimiz ve onların davranışlarının kaydedilmesi olarak da açıklayabilirim’’ şeklinde tanımladıkları görülmektedir.

BDU’lara İlişkin Algular (Öğretmen Görüşleri)

Çalışmanın görüşme sorularından ikincisi olan ‘‘ Bilimsel dayanaklı uygulamalar denilince aklınıza öncelikle gelen uygulama/yaklaşım/yöntem ve teknikler hangileridir? sorusuna ilişkin öğretmenlerin yanıtları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. BDU’lara ilişkin algular (öğretmen görüşleri)

Kategoriler	Kodlanan Maddeler	F	%
Davranışsal uygulamalar	UDA, Yanlışsız öğretim, Ayrık denemeler, Pecs, ABC (Anekdot Kayıtları), İpucu silikleştirme yöntemi, Oçidep, Eteçom.	25	54
Bilişsel/Akademik uygulamalar	Doğrudan öğretim yöntemi, Model olma yöntemi, Gömülü öğretim modeli, Basamaklı öğretim modeli, Göster-yap tekniği.	12	26

Diğer uygulamalar	Çizme veya çizim becerileri, Ses temelli cümle yöntemi, Ba sa ra yöntemi, Otizmde yapılan yöntem ve teknikler, Çocuklarla oyun etkinliğinde kullanılan teknikler, Portfolyo, Destek eğitim programı, Floortime, Davranış bozukluklarının giderilmesinde kullanılan uygulamalar.	9	20
-------------------	---	---	----

Tablo 5'teki bulgular, öğretmenlerin belli bir bölümü etkililiği kanıtlanmış uygulamalar olarak ilk değindikleri uygulamalı davranış analizi (UDA), yanlışsız öğretim, ayrıık denemelerle yapılan, pecc yöntemi gibi uygulama ve yöntemlerine yönelik cevaplar verdikleri görülmektedir. Bunun yanında doğrudan öğretim yöntemi, model olma yöntemi, gömülü öğretim modeli, basamaklı öğretim modeli gibi yöntemlerin yanında çizme becerileri, ses temelli cümle yöntemi, ba sa ra yöntemi, otizmde yapılan yöntem ve teknikler, çocuklarla oyun etkinliğinde kullanılan teknikler, portfolyo, floortime ve destek eğitim programı gibi cevaplar da verilmiştir. Örneğin, katılımcı öğretmenlerden Ö1 ve Ö6 doğrudan öğretim yöntemi göster-yap tekniği gibi cevaplar verdikleri belirtilmiştir.

BDU'ların Etkililiği (Öğretmen Görüşleri)

Çalışmada “ Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların etkililiği konusunda görüşleriniz nelerdir? a. Sonda: Kullandığınız uygulamaların yazma güçlüğü olan çocukların hangi nitelikleri üzerinde etkili olduğunu düşünmektesiniz? b. Sonda: Kullandığınız uygulamaların yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde etkili olmamasının nedenleri sizce nelerdir?” sorusuna ilişkin görüşleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. BDU'ların etkililiği (öğretmen görüşleri)

Kategoriler	Kodlanan Maddeler	F	%
Yazma gelişimine etkisi	Düzenli yazı yazabilmesinde etkilidir, Yazma becerilerinin gelişiminde etkilidir, Yazma güçlüğü fark etmede etkilidir,	14	39
Psikomotor gelişimine etkisi	İnce motor becerilerinin gelişiminde etkilidir, Parmak kaslarının gelişiminde etkilidir, Kalem tutma becerisinde etkilidir,	12	33
Diğer	Bilişsel/Akademik becerilerde etkilidir, Sosyal gelişimi açısından etkilidir, Öz güvenin artmasında etkilidir, Öz düzenleme açısından etkilidir,	10	28

Tablo 6'da araştırma bulguları incelendiğinde özel eğitim öğretmenlerinin BDU'ların yazma güçlüğü olan çocukların eğitimindeki etkililiği konusundaki görüşleri genel olarak, yazı yazma becerilerinin gelişiminde, psikomotor (ince motor) becerilerinin gelişiminde etkili olduğunu belirtirken bunun yanında akademik/bilişsel ve sosyal açıdan da etkili olduğunu da belirttikleri görülmektedir. Örneğin, katılımcı öğretmenlerden (Ö3) “ Çocuğun düzenli bir şekilde yazı yazabilmesi, elinin yazmaya daha yatkın olması, yazıyı daha da güzelleştirdiğini görüyoruz”; Ö4: “ Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminin etkililiği konusunda genel olarak düşüncem şu şekildedir. Etkili bir eğitimden geçebilmesi için okul aile işbirliğinin çok üst düzey olması lazım. Yani burada verilen eğitim aile tarafından pekiştirildiğinde kullanılan yöntem de çocuğun yetersizliğine uygun olduğu sürece çok etkili ilerleme kat edebiliriz. Şu an burada bireysel yani birebir olarak model olduğu için çocukla çok rahat bir şekilde ilerleyebiliyoruz. Yazması geliyor ve özgüveni artıyor”; Ö1: “ Yani dediğim gibi onların ince motorlarında da bazen sorun olduğu için zorlandığımız oluyor. Ama kısa bir süreden sonra ince motorları dengeleşiyor. Bu da onların yazma konusunda daha fazla gelişmesine etki sağlıyor. Yani kısa sürede bununla ilgili güzel dönütler aldığımız oluyor. Parmaklarını daha rahat hareket ettirmede, ince motorlarının gelişimi ve parmak kaslarının üzerinde etkilidir.”; Ö7: “ Bizim kullandığımız uygulamalar tabii ki de etkili oluyor. Çünkü çocukla birebir ilgileniyorsun ve bunu hani aileye de açıklayıp ailenin de etkili bir şekilde kullanmasını öneriyoruz. Burada aile katılımını da sağlıyoruz. Psikomotor becerilerinin gelişiminde etkilidir”; Ö12: “ Ben daha çok gösterip yaptırma yöntemini kullanıyorum. Bu da etkili oluyor. Bilişsel (akademik) alanda etkili olduğunu düşünüyorum”; Ö15: “ Davranışsal olarak daha iyi olması ve çocukta özgüven oluşturmak açısından etkilidir” şeklinde belirtmişlerdir. Yine katılımcı öğretmenlerden (Ö2) “ Burada imkânlar kısıtlıdır. Bundan dolayı istediğimiz her materyali kullanamıyoruz. Ama bu uygulamalar etkilidir”; Ö5: “

Bu uygulamaların etkili olduğunu düşünüyorum. Genel itibariyle öğrencilerle çalıştığımızda belirli bir mesafe kat edebiliyoruz. Ama buna aileyle işbirliği içinde olduğumuz zaman daha fazla ilerleme kat edebiliyoruz. Yani burada ki fikrim aileyle daha etkili bir işbirliği olma ile ilgiliydi. Özellikle öğrencilerin yaşadıkları yazma güçlüğünü fark edebilmeleri açısından daha iyidir. Performansının daha ileriye gitmesi açısından çaba göstermesini sağlıyor. Yani öz düzenleme konusunda daha etkili olduğunu düşünüyorum'';
Ö6: '' Yani bu uygulamaların etkisini görüyoruz. Kalem tutma hâkimiyeti, daha hızlı yazma gibi nitelikleri açısından etkili olduğunu düşünüyorum. Küçük çocukları okula hazırlık aşamasında da yardımcı oluyor'' şeklinde bu uygulamaların etkililiğine ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir.

BDU'ların Öğretimlerinde Kullanmalarının Avantajları (Öğretmen Görüşleri)

Araştırmaya katılım gösteren öğretmenlerin '' Bilimsel dayanaklı uygulamaların sınıf içerisinde sağladığı avantajlar ve dezavantajlar konusundaki görüşleriniz nelerdir? a. Sonda: Bilimsel dayanaklı uygulamaların sağladığı avantajlar ve dezavantajlara yönelik somut örnekler verebilirmisiniz? sorusuna verilen görüşleri Tablo 7'de belirtilmiştir.

Tablo 7. *BDU'ların öğretimlerinde kullanmalarının avantajları (öğretmen görüşleri)*

Kategori	Kod	F	%
Akademik başarı sağlamada	Dersi güzel ve etkililiği sağlamada, Dersin kapsamını sağlamada, Öğrencinin özelliklerine göre eğitim kolaylığı sağlamada.	14	47
Öğretmen işini kolaylaştırmada	Öğretmenin rahatlıkla uygulayabilmesinde, Öğretmen için verimli olmada, Öğretmen yükünü hafifletmede.	10	33
Diğer	Okula hazırlık aşamasında, Bireysel olarak uygulamada, Olumlu ilerlemeler sağlamada.	6	20

Tablo 7'de araştırma bulguları incelendiğinde BDU'ların sınıf içerisinde sağladığı avantajlara ilişkin öğretmenlerin görüşlerine dair verdikleri cevap örnekleri genel olarak bu uygulamaların; ders verimliliği sağlamada, ders planlamasında, öğretmen işini kolaylaştırmada ve bireysel olarak uygulamada avantaj sağladığına yönelik cevaplar verdikleri görülmektedir. Örneğin, katılımcı öğretmenlerden (Ö5) '' *Ders amacının planlı ve etkili olmasını sağlıyor. Bu uygulamalar kanıtlandığı için öğrencinin performansına olumlu ilerlemeler sağladığını düşünüyorum''*; Ö8: ''*Genel olarak baktığımızda bu uygulamaların avantajlarının daha çok olduğunu söyleyebiliriz. Şimdi bir öğrencime değineceğim, ilk önce değerlendirdim ve notumu aldım. Bunları yaptıktan sonra yöntemimi belirledim. Yöntem etkili olmadığı için farklı bir yöntem denemeye çalıştım. Bu sefer ilerleyen süreçlerde istendik bir şekilde gelişimini gördüm''*; Ö3: '' *Tabii avantajları daha çok. Öğretmen için daha etkili ve verimli bir şekilde kullanılabilir''*; Ö15: '' *Avantajlıdır, çünkü öğretmenin ders işleyişini kolaylaştırıyor''*; Ö4: *Bilimsel dayanaklı uygulamaların avantajları daha çoktur. Şu şekilde fiziki şartlar oluşturulduğu sürece çok iyi ilerlemelerle etkili olacağını düşünüyorum. Örnek olarak öğrenciyle birebir yazmaya çalıştığımızda grupta birlikte gösterdiği iyi performansı sergileyemedi. Dolayısıyla bireysel olarak kullandığım uygulamada daha avantajlı olduğunu gördüm''*; Ö10: '' *Bu çocukların eğitiminde özellikle birebir olarak etkili ve avantajlıdır. Örnek olarak çalışıp da gelişim gösteren öğrencilerimiz oldu''* şeklinde ifade etmişlerdir. Yine katılımcı öğretmenlerden (Ö16) '' *Ben zaten genelde bireysel olarak çalışıyorum. Bireysel olarak da faydalı ve avantajlı buluyorum. Çünkü bu bilimsel dayanaklı uygulamalar sayesinde bir sonuca varabiliyoruz. Mesela okuma yazmada zorlanan bir çocuğa okulöncesinde içeren sıralama, grupta ve kısa süreli bellek çalışmaları yaptık. Çocuk içe kapanık davranışlar sergiliyordu. Duygu yönetimi ile ilgili psikologdan destek aldık. Nihayetinde bütün bu çalışmalar birleşince çocuğun okuma yazma konusunda işini kolaylaştırdığını gördük. İsteksizlik olan durumu istekliliğe dönüştü. Şu anda okuyan bir öğrenci haline geldi''*; Ö14: '' *Avantaja baktığımızda tabii ki bilimsel dayanaklı olması sebebiyle daha sonucu kestirilebilir olduğu için daha avantajlıdır''*; Ö13: '' *'Evet' kesinlikle bilimsel dayanaklı uygulamaları kullandığım zaman çocuğun düzeyi çok ağır olsa bile çok ciddi ilerlemeler kat ettim. Ben dezavantajını hiç görmedim. Belki zaman aldığı için dezavantajlı olabilir. Çünkü bu uygulamaları kullanırken istikrarlı olmak ve doğru uygulamak gerekiyor''* şeklinde bu uygulamaların avantajlarına ilişkin görüşlerini belirtmişlerdir.

BDU'ların Mesleki Gelişime ve Sınıftaki Uygulama Performansa Etkisi (Öğretmen Görüşleri)

Çalışmada “ Bilimsel dayanaklı uygulamaların sizin mesleki gelişiminize katkısı olduğunu ve sınıf içerisindeki uygulama performansınızı iyileştirdiğini düşünüyor musunuz? sorusuna verilen görüşleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. BDU’ların mesleki gelişime ve sınıftaki uygulama performansına etkisi (öğretmen görüşleri)

Kategoriler	Kodlanan Maddeler	F	%
Mesleki deneyim/tecrübe sağlamada	Mesleki niteliği/gelişimi artırmada, Motivasyonu artırmada, Öğretmen tecrübesi artırmada, Mesleki doyum sağlamada.	25	47
Sınıf yönetimi ve öğrenci etkileşimi	Sınıf yönetimine katkı sağlama üzerinde, Öğrenci ile iletişim ve etkileşim sağlamada,	17	32
Diğer	Öğretmenlere rehber olmada, Olumlu dönüt sağlamada, Güncellik ve yeniliği sağlamada.	11	21

Tablo 8’de araştırma bulguları incelendiğinde öğretmenlerin genel olarak BDUların; mesleki deneyim elde etme açısından öğretmen gelişimi sağladığını belirtirken, sınıf yönetimi ve öğrenci etkileşimi açısından da sınıf içerisindeki uygulama performansları üzerinde katkı sağladığını belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir: Örneğin katılımcı öğretmenlerden (Ö6) “Cevabım evet performansımıza ister istemez katkısı ve artışı oluyor. Sonraki aşamalarda ne yapacağımıza yönelik deneyim kazandırıyor daha hâkim olmamızı sağlıyor”; Ö1: “Evet, katkı sağlıyor. Şuan bu eğitimlerden sonra disgrafi yaşayan çocuklara nasıl yaklaşacağım konusunda bilgi veriyor. Bunlara yaklaşım konusunda iyi bir faydası var. Bu konuda kendimi geliştirdiğime inanıyorum”; Ö8: “Bu uygulamalar sayesinde gelişim sağlanan öğrencileri gördüğümüzde daha mutlu oluyoruz. Motivasyonumuz da yükseliyor ve tabi ki de deneyimimizde artıyor”; Ö5: “‘Evet’ katkısı olduğunu, performansımı iyileştirdiğini ve mesleki olarak geliştirdiğini düşünüyorum. Kullandığımız yöntemler aracılığıyla öğrencide ilerleme gördüğümüzde mesleki doyum olarak kendimizi iyi hissediyoruz”; Ö4: “Evet, katkısı oluyor. Var olan bilimsel dayanaklı uygulamaları düşündüğümüzde büyük araştırmalar yapılmış. Bunların bize faydası olmaması imkânsız. Biz bunları çocuklar üzerinde çalıştıkça tecrübe olarak bize kazançları oluyor. Şöyle diyeyim en büyük avantajı var olan çalıştığımız bilimsel dayanaklı uygulamaları çeşitlendirdiğimizde her çocuk üzerinde farklı etkiler ortaya çıkarabiliyor ve çeşitlilik sağlıyor”; Ö13: “Bilimsel dayanaklı uygulamalar sayesinde sınıf içerisindeki uygulama performansına da katkı sağladı”; Ö2: “Genel olarak baktığımızda tabi ki hem bizim hem de öğrencinin olsun performansını geliştiriyor”; Ö3: “Evet düşünüyorum. Çünkü öğretmenlik şöyle bir şey. Öğretmenlik çağın koşullarına gereken bütün yeniliklere açık olmalı. Sadece üniversitedeki bilgilerle değil. Sürekli bir gelişim göstermemiz yeni yöntem ve kavramlara açık olmamız gerekiyor. Bu da bize olumlu bir şekilde yansıyor. Öğrencilerimiz üzerinde daha etkili ve verimli olabiliyor” şeklinde ifade etmiştir. Yine katılımcı öğretmenlerden (Ö16) “Evet, mesleki gelişime ve uygulama performansına olumlu olarak yansıyor. Çünkü bunlar kesin sonuç veriyor. Kesin sonuç verdiği için öğretmen adına da bir motivasyon sağlıyor”; Ö14: “Kesinlikle düşünüyorum. Olumlu bir şekilde performansına da katkı sağladığını düşünüyorum. Mesleki olarakta motivasyonumu çok yüksekte tutuyor. Yani mesleki doyuma ulaştığımı hissettiriyor. Yani bu bilimsel dayanaklı uygulamalarla olumlu bir şekilde ilerlediğimde. Bu uygulamalar sayesinde yeniliklere açık olmamızı ve hep güncel olmamızı sağlıyor”; Ö12: “Tabi ki de katkısı oluyor. Kesinlikle uyguladığım bu yöntemler gelişime katkısı oluyor. Genel olarak baktığımızda ise benim bu uygulamalara yönelik olumlu bir bakış açısına sahip olduğumu söyleyebilirim”; Ö11: “Özellikle uygulamalı davranış analizi sayesinde mesleki gelişime ve uygulama performansına katkı sağladığını düşünüyorum. Aynı zamanda mesleki gelişimde daha düzenli olmamı ve ilerlememi sağladı. Yani deneyimimi arttırdı diyebilirim” şeklinde cevap verdikleri görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada özel eğitim öğretmenlerinin yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla BDU’lar hakkında görüşleri nitel bir yolla ortaya koymuştur. Bulgular katılım gösteren özel eğitim öğretmenlerinin bu uygulamalardan yararlanmak istediklerini ve desteklediklerini belirtirken bilgi düzeylerinin istenen düzeyde olmadığı ve bu uygulamaları sık kullanmadıklarını ortaya koymuştur. Bu bölümde çalışmanın bulguları doğrultusunda daha öncesinde yapılan çalışmalarla karşılaştırılarak sonuçlar tartışılmış, uygulamaya ve ileri araştırmalara ilişkin önerilerde bulunmuştur.

Özel eğitim alanında çocuklarla yapılan eğitim ortamlarında öğrenmenin gerçekleşebilmesinde öğretmenlerin önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Yine öğretmenlere sorumluluklar (örn., sınıf yönetimine hakim olması, bireysel farklılıkları dikkate alması, kullandığı yöntem teknik ve stratejiyi doğru bir şekilde uygulaması, güncel/yeniliklere açık olması, gelişimsel bakış açısına sahip olması gibi) düşmektedir. Bununla birlikte dersin daha etkili ve verimli bir şekilde ilerlemesinin sağlanılmasında ve çocukların yaşadıkları güçlüğü azaltılmasında da bu uygulamalardan yararlanmalarının fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan öğretmen ve eğitimcilerin ders aşamasında çocuklarda yaşadıkları güçlüğü daha iyileştirilebilir bir duruma getirilmesi, istedik yönde gelişimlerinin sağlanması aynı zamanda çocuklarda hedeflenen akademik alanda becerilerin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla etkililiği kanıtlanmış BDU'ların kullanılması önemli bir etken olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin bu uygulamaları etkin ve doğru bir şekilde kullanmaları ve bu konuya ilişkin tutum, algı, bilgi ve görüşlerinin ne olduğunu ve bu uygulamalara ilişkin bakış açılarının nasıl olduğunu belirlemenin önemli olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla yapılan bu çalışma yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan öğretmenlerin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerinin ne olduğunun incelenmesi ve bu görüşlerin nitel bir yolla ortaya konulması amaçlanmıştır.

Alan yazın incelendiğinde Türkiye'de sınırlı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Bu bilgiler dikkate alındığında bu çalışmanın öğretmenlere daha uygun yöntem ve tekniklerden faydalanmaları ve etkili stratejiler uygulamaları için rehber olacağı düşünülmektedir. Araştırmada özel eğitim öğretmenlerin mesleki yaşamlarında % 81,5'i daha önce bu uygulamalara ilişkin herhangi bir eğitimden yararlanmadıkları, %93,5'i üniversite eğitiminde bu uygulamalara ilişkin eğitimden yararlandıkları %56,5'i ise görev yaptıkları okulda yönetici ve eğitimci öğretmenler tarafından bu uygulamalara destek verdikleri belirtmiştir. Çalışma bulgusu öğretmenlerin verdikleri diğer yanıtlarla karşılaştırıldığında (örn., akıllarına gelen BDU'ların büyük bir bölümünün yazma güçlüğü olan çocuklara yönelik olmaması gibi) bilgilerde tutarsızlık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü lisans eğitim sırasında eğitim alma durumunun yüksek bir bulgu olduğu dikkate alınırsa çelişki oluşturmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin verilen birçok dersi bilimsel dayanaklı olarak algılamalarından veya birçok yöntemi bilimsel dayanaklı olarak görmelerinden dolayı kaynaklanabilir. Dolayısıyla lisans eğitimi döneminde bu uygulamalara ilişkin ders içeriğinin daha nitelikli olması öğretmenlerin bu uygulamalara ilişkin bilgi düzeyleri artırılarak mesleki yaşamlarında olumlu bir şekilde gelişimleri sağlanabilir. Bu bilgiler doğrultusunda Adıyaman'da (Çil vd., 2022)'de yaptıkları bir çalışmada öğretmenlerin lisans eğitim sürecinde BDU'ların kullanılması, yaygınlaştırılmasına yönelik kapsamlı eğitimler verilmesi ve hizmet içi eğitimlerin verilmesi önerilmiştir.

Bu çalışmada öğretmenler genel olarak BDU'ları, bilimsel yöntem ve tekniklere dayalı olan, geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış olan, deneysel çalışmalar ile yapılan, eğitim ve öğretimde kullanışlı olan ve olumlu sonuçlar veren uygulamalar olarak tanımladıklarını belirtmiştir. Özel eğitim öğretmenleri tarafından yapılan bu tanımlamaların alanyazında önceki çalışmalarla kısmen uyumlu olduğu görülmüştür. BDU'lar farklı uygulayıcılar tarafından nitelikli katılım sağlanılarak deneysel araştırmalarla yapılan, geçerlik güvenilirliği olan bilimsel yollarla elde edilen uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (Cook vd., 2012; Cook & Cook, 2013). (Dinç, 2022)'de özel öğrenme güçlüğü olan çocukların eğitiminde öğretmenlerin BDU'lara yönelik görüşlerinin incelendiği bir çalışmada öğretmenler bu uygulamaları genel olarak uzman kişiler tarafından hazırlanan, nesnel, sonuçları belirlenmiş şekilde tanımladıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla yapılan bu çalışmada da öğretmenlerin BDU'ları tanımlamada kısmen benzerlik gösterdiği ve üst düzey bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir.

Bu çalışmada öğretmenler BDU'lar söylenildiğinde ilk hangileri görüşme sorusunda genel olarak, ayrık denemelerle öğretim, pecc yöntemi uygulamalı davranış analizi, yanlışsız öğretim yöntemi gibi cevaplarda buldukları görülmüştür. Bunun yanında doğrudan öğretim yöntemi, model olma yöntemi, gömülü öğretim modeli, basamaklı öğretim modeli gibi yöntemlerin yanında çizme becerileri, ses temelli cümle yöntemi, ba sa ra yöntemi, otizmde yapılan yöntem ve teknikler, çocuklarla oyun etkinliğinde kullanılan teknikler, portfolyo, floortime ve destek eğitim programı gibi cevaplar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocukların eğitim ve öğretiminde kullanılan BDU'lar nelerdir denildiğinde öğretmenlerin verdikleri cevapların daha çok diğer gelişim alanında güçlük yaşayan çocuklara ilişkin olması bu uygulamalardan yararlanmadıklarını ortaya koymuştur. Bununla birlikte yazma güçlüğü olan çocukların yazma becerilerinin desteklenmesinde kullanılan dengeli okuma ve yazma yaklaşımı ile yazma süreci modeli ve planlı yazma modeline ilişkin cevap vermedikleri görülmüştür (Cavkaytar, 2010; Cavkaytar & Yaşar, 2010; Yılmaz, 2013). Yine yazma güçlüğü olan çocukların gelişimine yönelik yapılan çalışmalar genel olarak üç yöntemin etkili olduğunu (bilişsel strateji öğretimi, kendini düzenleme stratejisi ve doğrudan öğretim yöntemi) ortaya koymaktadır. Bu bilgiler dikkate alındığında yazma güçlüğü olan

çocukların eğitiminde etkililiği kanıtlanmış uygulamalara değinilmedikleri görülmekte ve bilgi düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşıldığı gözlenmektedir (Tekinarslan vd., 2018). Çalışmadan elde edilen bu bulgular önceki araştırmalarla (Alhossein, 2016; Cook & Odom, 2013; Odom et al., 2005; Yell et al., 2005) paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocukların eğitimlerinde bilimsel dayanaklı uygulamaların etkililiğine ilişkin soru sorulduğunda katılım gösteren özel eğitim öğretmenlerin büyük bir bölümü %39 bu uygulamaların yazma becerilerinin geliştirilmesi/iyileştirilmesinde etkili olduğunu belirtirken %33'ü bu uygulamaların psikomotor becerilerin geliştirilmesi/iyileştirilmesinde etkili olduğunu belirtmiştir. Yine öğretmenlerin %28'i akademik ve sosyal açıdan etkili olduğuna yönelik cevaplar verdikleri görülmektedir. Bulgular incelendiğinde öğretmenlerin bu uygulamalar hakkında bilgi düzeyleri yüzeysel olsa da bu uygulamaları etkili buldukları ve olumlu bir yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. (Rakap vd., 2018)'de gerçekleştirdikleri araştırmada bu uygulamaların etkili olduğunu vurgularken öğretmenlerin bilgi düzeylerinin artırılması ve gelişimlerinin sağlanılmasının da önemli bir etken olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte öğretmenlerin bu uygulamaları desteklediklerine ve etkili bulduklarına ilişkin çeşitli araştırmalara da rastlanılmıştır (Çil, 2021; Dinç, 2022; Özdemir, 2019). Dolayısıyla araştırma bulgusu ve alanyazın çalışmaları dikkate alındığında öğretmenlerin bu uygulamalara yönelik olumlu bir bakış sergilemekle birlikte bu uygulamaların eğitim ortamlarında daha çok kullanmalarında ve bilgi düzeylerinin artırılmasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Yine bu çocukların eğitimden doğru bir biçimde faydalanmaları ve gelişimlerinin sağlanılmasında öğretmen rol model bir eğitimci olarak benimsenmektedir.

Araştırmada yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocukların eğitimlerinde bilimsel dayanaklı uygulamaların avantajlarına ilişkin soru sorulduğunda katılım gösteren özel eğitim öğretmenlerin büyük bir bölümü %47 akademik başarı sağlamada (örn., ders verimliliği ve etkililiği sağlamada, ders içeriği planlamasında, öğrencinin özelliklerine göre eğitim kolaylığı sağlamada) avantaj sağladığını belirtirken %33'ü öğretmen işini kolaylaştırmada (örn., öğretmenin rahatlıkla uygulayabilmesinde, öğretmen için verimli olmada, öğretmen yükünü hafifletmede) avantaj sağladığını belirtmiştir. Yine öğretmenlerin %20'si bireysel olarak uygulamada ve bu çocuklarda olumlu ilerlemeler sağlamada avantajlı olduğuna yönelik cevaplar verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın bu bulgusu alanyazında BDU'ların avantajlarına yönelik son zamanlarda yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Çil, 2021; Özdemir, 2019). (Güleç-Aslan, 2017)'de yaptıkları çalışmada da bu uygulamalardan yararlanan eğitimcilerin ders sürecinde planlı biçimde, güzel ve istendik yönde ilerlemesini sağladığı ve ders verimliliğini arttırdığını belirtmiştir.

Çalışmada öğretmenlerin bu uygulamaların meslekteki gelişimlerine ve sınıftaki uygulama durumları üzerindeki katkısına yönelik soru sorulduğunda katılım gösteren özel eğitim öğretmenlerin büyük bir bölümü %47 mesleki deneyim/tecrübe açısından (örn., mesleki niteliği/gelişimi artırmada, motivasyonu artırmada, öğretmen tecrübesi artırmada, mesleki doyum sağlama gibi) katkı sağladığını belirtirken % 32'si sınıf yönetimi ve öğrenci etkileşimi açısından (örn., sınıf yönetimine katkı sağlama üzerinde, öğrenci ile iletişim, öğrenci ile etkileşim gibi) katkı sağladığını belirtmiştir. Yine öğretmenlerin %21'i bu uygulamaların öğretmenlere rehber olmada, olumlu dönüt sağlamada, güncellik ve yeniliği sağlamada katkı sağladığına yönelik cevaplar verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın bu bulgusu yapılan benzer çalışmalarla örtüşmektedir. (Çil vd., 2022)'de Adıyaman'ın İlçelerine bağlı kurum/okullarda 44 öğretmenle yürüttükleri çalışmada ve (Dinç, 2022) tarafından İstanbul'un ilçelerine bağlı kurum/okullarda 47 öğretmenle yaptığı çalışmada öğretmenlerin bu uygulamalara yönelik sınırlı bir seviyede olduklarına ulaşılmış ve bu uygulamaların öğretmenlerin mesleki deneyim/niteliklerini arttırdığını ve mesleki doyum sağladığını bununla birlikte sınıf içi uygulama performansları üzerinde (örn., sınıf yönetimi planlama, rehber olmada ve motivasyon sağlama gibi) etkisi olduğunu rapor etmiştir. Benzer şekilde Rakap ve diğerleri (2018) tarafından gerçekleştirilen çalışmada BDU'ların birçok açıdan yararlı olduğu ve öğretmenlerin meslek yaşamına başlamadan önce bu uygulamalar konusunda kapsamlı bir eğitim almalarının önemli olduğunu vurgulamıştır. Yine Çiftçi-Tekinarslan ve diğerleri (2018) tarafından yürütülen çalışmada ise özel eğitim öğretmen adaylarının meslek yaşamlarında istenen düzeyde başarılı olmaları ve kendilerini daha iyi geliştirmeleri için BDU'lara ilişkin eğitimmeleri gerektiği rapor edilmiştir.

ÖNERİLER

Yazma güçlüğü (Disgrafi) olan çocuklara ders veren özel eğitim öğretmenlerinin bilimsel dayanaklı uygulamalara yönelik görüşlerinin nitel bir yolla ortaya koyan bulgularımız doğrultusunda, uygulama ve ileri araştırmalar için şu önerilerde bulunulabilir:

- Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerin yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocukların eğitiminde BDU'lar hakkında görüşleri dikkate alındığında, lisans eğitimleri sırasında bu uygulamalara yönelik dersler verilebilir veya ders içeriği/kapsamı genişletilebilir.
- Bilimsel dayanaklı uygulamalardan eğitim ortamlarında yararlandığında çeşitli kolaylık sağlamaktadır. Dolayısıyla yazma güçlüğü olan çocuklarla çalışan ya da özel öğrenme güçlüğüne diğer alt türlerinden disleksi (okuma güçlüğü), diskalkuli (matematik güçlüğü) olan bireylere ders veren öğretmen veya eğitimcilerin bu uygulamalardan yararlanmalarının önemli etken olduğu düşünülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda öğretmenlerin kendilerini bu konuda geliştirmeleri, eğitim ortamlarında etkili uygulama/yöntem ve stratejilerden yararlanmaları hem güçlük yaşayan öğrencilerin gelişimini sağlayacak hem de mesleki gelişimlerinin arttırılacağı düşünülmektedir.
- Özel eğitim öğretmenlerinin etkililiği kanıtlanmış uygulamalara ilişkin alanyazından (örn., bilimsel yayın, tez, kitap gibi) faydalanmaları gelişimlerinin sağlayacağı düşünülmektedir.
- Bu çalışmada katılımcı sayısı on altı (16) özel eğitim öğretmeni ile sınırlı tutulmuş olup nitel bir çalışma ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcı sayısı arttırılarak yazma güçlüğü olan çocuklarla çalışan öğretmenlerin bu uygulamalara yönelik görüşlerini inceleyecek nicel çalışmalara yer verilebilir.
- Bu çalışmanın bulguları veri toplama araçlarından görüşme kullanılarak elde edilmiştir. Gelecekte yapılacak olan çalışmalarda gözlem, görüşme ve doküman kullanılarak veri çeşitlemesi sağlanabilir. Böylece iç geçerlik ve inandırıcılık arttırılabilir.

Teşekkür

Araştırmada kullanılan görüşme sorularının geliştirilmesine katkı sağlayan akademisyen hocalarıma teşekkür ederim. Yine çalışmaya gönüllü olarak katılım gösteren Mardin'in İlçelerine bağlı okullarda görev yapan değerli özel eğitim hocalarına da saygılarımı sunarım.

KAYNAKÇA

- Akdemir, Y. (2018). *Öğrenme güçlüğü: Yeni mezun okulöncesi öğretmenlerinin görüşlerinin İncelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.
- Alfonso, V. C., & Flanagan, D. P. (2018). *Essentials of specific learning disability identification*. John Wiley & Sons.
- Alhossein, A. (2016). Teachers' knowledge and use of evidence-based teaching practices for students with emotional and behavior disorders. *Journal of Education and Practice*, 7(35), 90-97. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1126488>
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. American Psychiatric Publishing.
- Arabacı, Ö. (2018). *Sınıf öğretmenlerini adaylarının özel öğrenme güçlüğüne ilişkin bilgi düzeylerinin ve yeterlilikleri hakkında düşüncelerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep, Türkiye.
- Baldemir, B. (2020). *İlköğretim matematik öğretmen adaylarının diskalkuliye ilişkin görüşleri* [Yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi, Elazığ, Türkiye.
- Bogdan, R. C. ve Biklen, S.K. (2007). *Qualitative research for education (Fifth edition)*. Pearson education.
- Cavkaytar, S. (2010). İlköğretimde yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yazma süreci modelinden yararlanma. *Journal of International Social Research*, 3(10), 133-139.
- Cavkaytar, S., & Yaşar, Ş. (2010). Yazılı anlatım becerilerinin öğretiminde dengeli okuma yazma yaklaşımından yararlanma: Bir eylem araştırması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 24-37. <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaqual/issue/20071/213598>
- Chmiliar, L. (2010). Multiple-Casedesigns. In: Encyclopedia of case study research. Mills A J, Eurepas G, Wiebe E, (Eds.). *SAGE Publications*, 582-583.
- Cook, B. G., & Cook, S. C. (2013). Unraveling evidence-based practices in special education. *The Journal of Special Education*, 47(2), 71-82. <https://doi.org/10.1177/0022466911420877>
- Cook, B. G., & Odom, S. L. (2013). Evidence-based practices and implementation science in special education. *Exceptional Children*, 79(2), 135-144. <https://doi.org/10.1177/001440291307900201>
- Cook, B., Smith, G., & Tankersley, M. (2012). *Evidence-based practices in education*. 493-525. <https://doi.org/10.1037/13273-017>
- Cortiella, C., & Horowitz, S. H. (2014). The state of learning disabilities: Facts, trends and emerging issues. *National Center For Learning Disabilities*, 25(3), 2-45.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (Third Edition)*. SAGE Publications.
- Çakıroğlu, O. (2015). *Özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar* (M. A. Melekoğlu, Ed.). Vize Yayıncılık.
- Çil, H. (2021). *Özel eğitim öğretmenlerinin otizm spektrum bozukluğu olan çocukların eğitimlerinde kullandıkları bilimsel dayanaklı uygulamalara yönelik görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Biruni Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Çil, H., Kalkan, S., & Akemoğlu, Y. (2022). Özel eğitim öğretmenlerinin osb'li çocukların eğitimlerinde kullandıkları bilimsel dayanaklı uygulamalara yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Special Education Research and Practice*, 4(1), 27-48. <https://doi.org/10.37233/TRSPED.2022.0121>
- Demirkasımoğlu, N. (2022). Bilimsel araştırma ve yayın etiği. N. Cemaloğlu (Ed.), *Bilimsel araştırma teknikleri ve etik içinde* (s. 257-280). Pegem Akademi.
- Dinç, V. (2022). *Özel öğrenme güçlüğü tanısı almış bireylerle çalışan öğretmenlerin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Biruni Üniversitesi, İstanbul, Türkiye. <https://orcid.org/0000-0002-8505-5697>
- DSM-V. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Eisenhardt, K. M. (1989). Building theories from case study research". *Academy of Management Review* 14(4), 532-550. <https://doi.org/10.5465/amr.1989.4308385>
- Gable, R. A., Tonelson, S. W., Sheth, M., Wilson, C., & Park, K. L. (2012). Importance, usage, and preparedness to implement evidence-based practices for students with emotional disabilities: A comparison of knowledge and skills of special education and general education teachers. *Education and Treatment of Children*, 499-519. <https://www.jstor.org/stable/42900173>
- Gersten, R., Fuchs, L. S., Compton, D., Coyne, M., Greenwood, C., & Innocenti, M. S. (2005). Quality indicators for group experimental and quasi-experimental research in special education. *Exceptional*

- Children*, 71(2), 149-164. <https://doi.org/10.1177/001440290507100202>
- Graham, S., & Harris, K. (2005). Writing better: Effective strategies for teaching students with learning difficulties. *Brookes Publishing Company*. PO Box 10624, Baltimore, MD 21285. <http://www.brookespublishing.com/store/books/graham-7047/index.htm>
- Greenway, R., McCollow, M., Hudson, R. F., Peck, C., & Davis, C. A. (2013). Autonomy and accountability: Teacher perspectives on evidence-based practice and decision-making for students with intellectual and developmental disabilities. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 456-468. <https://www.jstor.org/stable/24232503>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30(4), 233-252. https://doi.org/10.1007/978-94-009-6669-7_18
- Güleç-Aslan, Y. (2017). Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerle çalışan eğitimcilerin uygulamalı davranış analizine yönelik algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 32(4), 1013-1032. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2017027228>
- Hallahan, D. P., Lloyd, J. W., Kauffman, J. M., Weiss, M. P., & Martinez, E. A. (2005). Learning disabilities: Foundations, characteristics, and effective teaching. *Person Education*, 686, 195-221.
- Henry, A. L.-M. (2023). *Support needs to implement evidence-based practices (ebps) for students with autism in inclusive settings* [Doctoral thesis]. Grand Canyon University, Phoenix, Arizona. <https://www.proquest.com/pqdtglobal/docview/2791566794/abstract/65B66B2C408E462APQ/4>
- Horner, R. H., Carr, E. G., Halle, J., McGee, G., Odom, S., & Wolery, M. (2005). The use of single-subject research to identify evidence-based practice in special education. *Exceptional Children*, 71(2), 165-179. <https://doi.org/10.1177/001440290507100203>
- İlker, Ö., & Melekoğlu, M. A. (2017). İlköğretim döneminde özel öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin yazma becerilerine ilişkin çalışmaların incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(03), 443-469. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.318602>
- Jones, M. L. (2009). A study of novice special educators' views of evidence-based practices. *Teacher Education and Special Education*, 32(2), 101-120. <https://doi.org/10.1016/j.rasd.2008.08.004>
- Kaçar, E. (2017). *Meslek lisesi öğretmenlerin öğrenme güçlüğü hakkındaki bilgi düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.
- Karataş Kır, D. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin öğrenme güçlüğü olan öğrencilerin eğitimi hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Ordu Üniversitesi, Ordu, Türkiye.
- Kavale, K. A., & Spaulding, L. S. (2008). Is response to intervention good policy for specific learning disability?. *Learning Disabilities Research & Practice*, 23(4), 169-179. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5826.2008.00274.x>
- Krefting, L. (1995). Rigor in qualitative research: The assessment of trustworthiness. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45(3), 214-222. <https://doi.org/10.5014/ajot.45.3.214>
- Linda, H., Karen, R., & Graham, S. (2011). *Self-regulated strategy development for students with writing difficulties, theory into practice, Vol. 50, No. 1, current perspectives on learning disabilities and ADHD (Winter 2011), pp. 20-27*. <https://doi.org/10.1080/00405841.2011.534922>
- Lodico, M. G., Spaulding, D. T., & Voegtler, K. H. (2010). *Methods in educational research: From theory to practice*. John Wiley & Sons.
- Mayton, M., Wheeler, J., Menendez, A., & Zhang, J. (2010). *An analysis of evidence-based practices in the education and treatment of learners with autism spectrum disorders. Education and training in autism and developmental disabilities*. 539-551.
- Melekoğlu, M. A., & Öğülmüş, K. (2021). *Disgrafi-yazma güçlüğü: Tanılama ve müdahale*. Ankara: Eğitimci Kitap Yayıncılık.
- Merriam, S. B. (2015). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mills, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Quantitative data analysis. An expanded sourcebook*: Sage.
- Odom, S. L., Brantlinger, E., Gersten, R., Horner, R. H., Thompson, B., & Harris, K. R. (2005). Research in special education: Scientific methods and evidence-based practices. *Exceptional Children*, 71(2), 137-148. <https://doi.org/10.1177/001440290507100201>
- Özdemir, D. (2019). *Otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilerin özel eğitim öğretmenlerinin alan yeterlilikleri bağlamında bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkındaki görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi] Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.
- Özer, B. (2021). *Türkiye'deki ortaokul müzik öğretmenlerinin dislektik öğrenciler ile ilgili görüşleri ve müzik öğretimi için çözüm önerileri* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.

- Özmen, E. R., & Ataman, A. (2019). *Öğrenme güçlüğü ve özel yetenek*. İstanbul: Maya Akademi.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*. SAGE Publications.
- Pierangelo, R., & Giuliani, G. A. (2006). *Learning disabilities: A practical approach to foundations, assessment, diagnosis, and teaching*. Allyn & Bacon.
- Rakap, S. (2016). Özel eğitimde bilimsel dayanaklı uygulamalar. V. Aksoy (Ed.), *Özel eğitim içinde* (s. 181-211). Pegem Akademi.
- Rakap, S., Balıkcı, S., & Kalkan, S. (2018). Teachers' knowledge about autism spectrum disorder: The case of Turkey. *Turkish Journal of Education*, 7(4), 169-185. <https://doi.org/10.19128/turje.388398>
- Seo, Y. J., & Bryant, D. P. (2009). Analysis of studies of the effects of computer-assisted instruction on the mathematics performance of students with learning disabilities. *Computers & Education*, 53(3), 913-928. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2009.05.002>
- Tekinarslan, İ. Ç., Arı, A., Bozak, B., Çay, E., & Çiçek, M. (2018). Special education teacher candidates' views on evidence-based practices. *Journal of Human Sciences*, 15(3), 1756-1772. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/5373>
- Tekin İftar, E. (2018). Özel eğitimde bilimsel-dayanaklı uygulamalar: tarihçe, tanım ve öneriler. *Anadolu Üniversitesi Engelliler Araştırma Enstitüsü*, 1-6.
- Test, D. W., Kemp-Inman, A., Diegelmann, K., Hitt, S. B., & Bethune, L. (2015). Are online sources for identifying evidence-based practices trustworthy? An evaluation. *Exceptional Children*, 82(1), 58-80. <https://doi.org/10.1177/0014402915585477>
- van Manen, M. V. (1990). *Researching lived experience: Human science for an action sensitive pedagogy*. SUNY Press.
- Werts, M. G., Culatta, R., & Tompkins, J. R. (2007). *Fundamentals of special education: What every teacher needs to know*. Prentice Hall. <https://lccn.loc.gov/2006002705>
- Yell, M. L., Drasgow, E., & Lowrey, K. A. (2005). No child left behind and students with autism spectrum disorders. *Focus on autism and other developmental disabilities*, 20(3), 130-139. <https://doi.org/10.1177/10883576050200030101>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (11. Baskı). Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Yılmaz, M. (2012). İlköğretim I. kademe öğrencilerinin kompozisyon yazma becerilerini geliştirmede planlı yazma modelinin önemi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 321-330. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mkusbed/issue/19551/208388>

EK-1**ÖĞRETMEN BİLGİ
FORMU**

ÖĞRETMEN BİLGİ FORMU				
Yaş				
Eğitim Durumu Lisans ( ) Yüksek lisans ( ) Doktora ( )				
Cinsiyet	Kadın	Erkek		
Mesleki Kıdem	1-5 yıl	6-10	11-20 yıl	20 yıl ve üstü
Branşınız				
Daha önce bilimsel dayanaklı uygulamalara ilişkin herhangi bir eğitimden yararlandınız mı?	Evet ( )	Hayır ( )		
Üniversite eğitiminde bu uygulamalara ilişkin herhangi bir eğitimden yararlandınız mı?	Evet ( )	Hayır ( )		
Bu uygulamalar görev yaptığınız yönetici, eğitimci veya öğretmenler tarafından destekleniyor mu?	Evet ( )	Hayır ( )		

ÖĞRETMEN ONAM FORMU

Araştırma Projesinin Adı: Yazma Güçlüğü (Disgrafi) Olan Çocuklarla Çalışan Özel Eğitim Öğretmenlerinin Bilimsel Dayanaklı Uygulamalar Hakkında Görüşlerinin İncelenmesi

Sorumlu Araştırmacının Adı: Vedat DİNÇ

Değerli katılımcı;

Bu görüşme formu, doktora öğrencisi Vedat Dinç tarafından yürütülmekte olan ‘yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerinin incelenmesi’ konulu araştırma ile ilgili veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Amacımız, yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerini incelemektir. Bu amaç çerçevesinde yazma güçlüğü (disgrafi) olan çocuklarla çalışan özel eğitim öğretmenlerinin bilimsel dayanaklı uygulamalar hakkında görüşlerinin belirlenmesi ve bu uygulamalara ilişkin öneriler geliştirilmesi hedeflenmektedir. Elde dilecek veriler araştırma dışında kullanılmayacak, başka kişi veya kurumlarla paylaşılmayacaktır. Görüşmeye kendi isteğinizle katılmış bulunmaktasınız ve istediğiniz zaman ayrılabilirsiniz. Vermiş olduğunuz bilgiler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınacak ve görüşme sonunda isterseniz kontrol edebilirsiniz. Görüşme yaklaşık 20-35 dakika arasında sürecektir. Aklınıza şimdi gelen veya daha sonra gelecek soruları bana sorabilirsiniz. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyorsanız lütfen aşağıya yer alan ilgili yeri adınızı ve soyadınızı yazarak imzalayınız. Daha sonra bu formun bir kopyası size verilecektir. Vereceğiniz bilgiler için teşekkür ederim.

Katılımcının Adı-Soyadı:

imza

Vedat DİNÇ
Doktora öğrencisi

.../.../....
İmza

ÖĞRETMEN GÖRÜŞME SORULARI

1. Özel eğitim alanında kullanılan “bilimsel dayanaklı uygulama” kavramı zihninizde neleri çağrıştırmaktadır? Bilimsel dayanaklı uygulama kavramını nasıl tanımlarsınız?
2. Bilimsel dayanaklı uygulamalar denilince aklınıza öncelikle gelen uygulama/yaklaşım/yöntem ve teknikler hangileridir?
3. Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde hangi bilimsel dayanaklı uygulamalar kullanmaktasınız?
4. Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların etkililiği konusunda görüşleriniz nelerdir?
  - a. Sonda: Kullandığınız uygulamaların yazma güçlüğü olan çocukların hangi nitelikleri üzerinde etkili olduğunu düşünmektесiniz?
  - b. Sonda: Kullandığınız uygulamaların yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde etkili olmamasının nedenleri sizce nelerdir?
5. Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların kullanılışlılığı konusundaki görüşleriniz nelerdir?
  - a. Sonda: Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların hangi yönlerden kullanılışlı olduğunu düşünmektесiniz?
  - b. Sonda: Yazma güçlüğü olan çocukların eğitiminde kullandığınız uygulamaların haricinde hangi uygulamaların kullanılması gerektiğini düşünmektесiniz?
6. Bilimsel dayanaklı uygulamaların sınıf içerisinde sağladığı avantajlar ve dezavantajlar konusundaki görüşleriniz nelerdir?
  - a. Sonda: Bilimsel dayanaklı uygulamaların sağladığı avantajlar ve dezavantajlara yönelik somut örnekler verebilir misiniz?
7. Bu uygulamaların yazma güçlüğü yaşayan çocukların yazma becerilerini geliştirdiğini düşünüyor musunuz? Cevabınız ‘Evet’ ise hangi yönden geliştirdiğini düşünüyorsunuz? ‘Hayır’ ise çocukları geliştirebilecek bilimsel-dayanaklı hangi uygulamalar kullanılmalı?
8. Bilimsel dayanaklı uygulamaların sizin mesleki gelişiminize katkısı olduğunu ve sınıf içerisindeki uygulama performansınızı iyileştirdiğini düşünüyor musunuz? Cevabınız ‘Evet’ ise mesleki gelişiminize ve uygulama performansınıza ne tür katkılar sağlamaktadır?